

Poštino plačana v gotovini.

8

NARODNI

GOSPODAR

NARODNI GOSPODAR

GLASILO ZADRUŽNE ZVEZE V LJUBLJANI

Dr. Joža Basaj:

Donosnost male kmetije le v zadružništvu

(Radio-predavanje 18. maja 1959.)

1. Govoriti hočete o donosnosti male kmetije. Ali nam ne bi mogli najprej dati nekaj podatkov, kako je s povprečno velikostjo kmečkega posestva v Sloveniji?

Splošno znano je, da je v Sloveniji pravilo mala kmetija in le izjema velika kmetija. Seveda pa bi bilo pojasnilo o velikosti kmetije v Sloveniji najbolj izčrpno, če damo nekaj številčnih podatkov.

Število kmetijskih obratov v Sloveniji je 154.600, v vsej državi Jugoslaviji pa 1.985.700, torej ne predstavlja Slovenija niti 8% vseh kmetijskih obratov v Jugoslaviji. Razdelitev kmetijskih obratov v Sloveniji je bila ta-le: (po popisu iz l. 1951.):

ha	Število obratov		Površina	
	tisoči	%	tisoči ha	%
0.01 — 0.5	18.2	11.8	4.4	0.4
0.51 — 1.0	13.2	8.5	9.8	0.8
1.00 — 2.0	19.7	12.7	29.2	2.5
2.00 — 5.0	37.7	24.4	125.8	9.8
5.00 — 10.0	28.8	18.7	207.7	16.2
10.00 — 20.0	24.5	15.8	344.0	26.9
20.00 — 50.0	10.8	7.0	306.6	24.0
50.00 — 100.0	1.26	0.8	82.4	6.5
100.00 — 200.0	0.50	0.2	40.2	3.1
200.00 — 500.0	0.15	0.08	38.8	3.0
nad 500.00	0.055	0.036	89.7	7.0
	154.6	100%	1.278.6	100%

Največji odstotek obratov je od 2 do 20 ha zemlje, in sicer jih je kot smo videli od 2 do 5 ha 24.4%, od 5 do 10 ha 18.7% in od 10 do 20 ha 15.8%, tako da jih je v teh treh skupinah že 60% vseh obratov. Povprečni obrat je torej neka-ko v sredini te velikosti, sicer je za Slovenijo velikost povprečnega obrata 8,3 ha, ako računamo že tudi najmanjše obrate, t. j. 0.01 do 0.5. Če pa računamo povprečni obrat samo za obrate preko 0.5 ha, dobimo za Slovenijo **povprečni obseg obrata 9,3 ha**. Temu nasproti je pa za Jugoslavijo povprečna velikost obrata le 5,8 ha. Kaj je temu vzrok, da je za vso državo povprečni obseg obrata toliko manjši kakor v Sloveniji? V Sloveniji je povprečni obseg obrata večji kakor v vsej Jugoslaviji, ker ima Slovenija večji odstotek gozdov in pašnikov, kar mnoge pokrajine zlasti žitrodne ravnine v Sremu, Vojvodini in tudi v Srbiji nimajo.

2. Iz tega, kar ste nam povedali, je jasno, da v Sloveniji prevladuje mala kmetija. Ali pa obstoji kaka razlika med malo in veliko kmetijo glede načina gospodarstva ali glede pridelkov, ki se pridelujejo?

Gotovo je razlika med gospodarstvom na veliki kmetiji in na mali kmetiji.

a) Različen je način gospodarstva. Velika kmetija uporablja lahko sama zase vse pridobitve napredka. Sama vrši lahko izboljšanje pridelovanja z uporabo boljših semen, z uporabo umetnih gnojil, sama lahko skuša bolje in hitreje pridelovati in predelovati z uporabo kmetijskih strojev vseh vrst. Mala kmetija tega ne more in ne zmore.

b) Ravno tako pa je razlika tudi v pridelkih, s katerimi se bavi. Velika kmetija gre po načelu kalkulacije in se odloči za pridelovanje tistega, kar na njeni zemlji najbolj uspeva in kar se najboljše vnovči. Mala kmetija tega ne more. Mala kmetija mora imeti prvo pred očmi najneobhodnejše, t. j. preživljanje kmetove družine s pridelki zemlje. Zato mora od vsakega pridelka imeti nekaj, da je zasigurana družinska hrana, od kruha preko sočivja in krompirja do mesa in zabele. Mala kmetija ima pa še drug ozir pri pridelkih, ki jih prideluje. Ne sme biti enostranska, ker ne sme preveč riskirati. Na pridelkih visi življenje družine in z življenjem se ne sme riskirati.

*

3. Kmetija ima dvojni pomen za našo kmečko družino: da naj ji dela in da naj ji jela.

Dovolite zaradi tega dvojno vprašanje:

a) ali daje mala kmetija kmetovi družini polno zaposlitev,

b) ali je v stanu mala kmetija, da samo s svojimi dohodki preživlja kmetovo družino.

Dasi je vprašanje dvojno, je vendar po mojem eno. Če bi mala kmetija v polnosti zaposlila kmeta in njegovo

družino, bi mu istočasno morala toliko nositi, da od tega živi on in družina. Ker ste pa že postavili dve vprašanji, bomo dali tudi dva odgovora:

a) Mala kmetija ne zaposli kmeta in njegove družine. Naš mali kmet s svojo družino ima ne le časa, ampak tudi volje, da dela izven kmetije in zasluži izven kmetije. Zato v Sloveniji, posebno v nekaterih delih, najdemo, da kmečke družine iščejo zaposlitve in zaslužka v tako zvanih domačih obrtih. Imamo kraje, kjer se pečajo kmetje s sodarstvom, drugod z lončarstvom, zopet drugod s slamnikarstvom. Veliko se pečajo kmečke družine zlasti na Notranjskem in Dolenjskem z izdelavo lesenih predmetov, t. j. tako zvane suhe robe. Tudi čipkarstvo je razvito in pletilstvo. Skoro v vsakem delu Slovenije je poseben predmet ali izdelek, ki predstavlja za tisti kraj domačo industrijo. Na splošno pa se povsod kmetje kot s postranskim zaslužkom pečajo s prevozništvom.

b) Kakor ni pri kmetu iz posestva samega zadosti dela za družino, tako tudi ni zadosti jela. To je tudi vzrok, da so kmečke družine iskale in našle zaposlitev in zaslužek izven kmetijstva v domači obrti. Seveda je pa domača obrt imela to posebnost, da jo vrši kmečka družina poglavitno v tistem času, ko ni kmečkega dela, t. j. v zimi. In drugič, to kmečko obrt so organizirali in iz nje delali svoj dobiček podjetniki, običajno na tak način, da je bil zaslužek kmečke družine strašno skromen.

*

4. Rekli ste, da je razlika med veliko kmetijo in malo kmetijo glede obdelovanja. Zakaj pa mala kmetija ne dela ravno tako

kot velika kmetija? Saj je tudi v njenem interesu, da izkorišča pridobitve napredka in da se omeji poglavitno na one predmete, ki največ nesejo, oziroma za katere je zemlja najbolj prikladna?

Zdelo bi se skoro prirodno, da če gre velika kmetija po poti napredka in izkorišča znanost in tehniko v svojem gospodarstvu, bi isto morala delati tudi mala kmetija. Toda, če nekoliko pomislimo, bomo videli, da stvar ni tako.

a) Najprej glede načina gospodarstva. Mala kmetija bi gotovo želela izkoristiti pridobitve znanosti in tehnike in gospodariti tako kakor velevata znanost in tehnika. Tako bi bil dohodek od kmetije največji. Toda eno je hoteti, drugo pa je moči. Je torej vprašanje denarnih sredstev, vprašanje premoženja, če hočete kapitala, s katerim mala kmetija ne razpolaga. Je pa še drugo. Recimo, da bi mali kmet lahko nabavil potrebne stroje, da bi lahko izvedel meliorizacije, razne izboljšave v kmetijstvu itd., pa je zopet vprašanje, ali se to izplača. Ali se izplača malemu kmetu, da vrže težke tisočake za mlatilnico in motor, če mu pa ta mlatilnica v enem dnevu more omlatiti vse žito, kar ga kmet pridelal in bi vse leto stala in se kvarila brez dela.

b) Še važnejše pa je drugo. Za malo kmetijo je prva in edina kalkulacija, da se pridelal čim več živeža in čim raznovrstnejšega živeža doma, ker za nakup živeža od drugod ni denarja. Družina mora živeti, to je zakon, ki prevpije vsak račun in vsako kalkulacijo o tem, kaj bi na tej zemlji najboljše uspevalo in kaj bi se v obstoječih gospodarskih in tržnih cenah z najbolj-šim uspehom prodajalo.

5. V čem bi bile ugodnosti, ki jih more nuditi zadružništvo mali kmetiji?

To vprašanje je zelo obsežno, in zato je prav, da odgovor nekoliko porazdelimo. Za uvod tole: Kdor je majhen, je slab. Toda, če se veliko majhnih druži, pa vendar pomenijo silo. To spoznanje vodi male ljudi, da se združujejo in da z združenimi močmi nekaj dosežejo, nekaj zmorejo, nekaj uspejo tam, kjer posameznik nič ne zmore. Zadružništvo je tista oblika organizacije, ki male ljudi v gospodarskih stvareh združuje, da dosega večji uspeh. Zato zadružništvo nudi ugodnosti kmetijstvu v vseh njegovih panogah in v vsem njegovem delu.

a) Ugodnosti zadružništva ima kmet že pri strokovni izobrazbi.

b) Velike so ugodnosti zadružne skupnosti v kmetijskem proizvodstvu samem, bodisi da se v zadružni skupnosti preskrbi za semena ali plemenske živali, da se v zadružni skupnosti omogoči malim kmetom uporaba strojev, da se malim živinorejcem za odgojo živine nudijo zadružni pašniki.

c) Zadružništvo nudi ugodnosti pri predelavi in pri vnovčevanju kmetijskih pridelkov.

6. Rekli ste, da zadružništvo nudi kmetu strokovno izobrazbo, da najprej na ta način pripravlja izboljšanje kmetijskega proizvodstva na mali kmetiji. Ali bi nam mogli nekoliko razložiti to delo zadrug?

Vsaka zadruga ima v svojih pravilih in vrši tudi v praksi nalogo, da nudi svojim članom strokovni pouk. To je široko polje strokovno-prosvetnega dela, ki ga vršijo zadruge s predavanji, tečaji, tiskom. Široko in hvaležno je to polje za zadruge posebno v prid sinovom malih kmetov, ki po ogromni večini nimajo

prilike, da bi obiskovali kmetijsko strokovno šolo. Vzemimo samo en primer. Koliko so n. pr. naše živinorejske zadruge že izvršile strokovnega pouka v živinoreji, ko so vpeljavale mlade gospodarje in kmečke fante v selekcijsko delo. S tem, da je kmečki fant ali mladi gospodar član rodovniške komisije v živinorejski zadrugi, se praktično in teoretično uči živinoreje. In koliko tečajev so že priredile živinorejske zadruge, da morejo obsežno delo selekcije uspešno vršiti. Strokovno prosvetno delo kmetijskih zadrug je tem važnejše, ker so pri nas le izjeme taki kmetje, ki so mogli obiskovati kako kmetijsko strokovno šolo.

7. Rekli ste, da združništvo nudi velike ugodnosti v kmetijskem proizvodstvu samem. Razložite nam, kako pomagajo zadruge kmetu pri samem proizvodstvu?

Pomoč zadrug pri proizvodstvu se deli v dva načina:

a) Zadruge dobavljajo kmetu sredstva za proizvodstvo.

b) Zadruge na en ali drug način pomagajo kmetu pri njegovem delu.

Ad a) Zemlja je sama od sebe dajala plodove pač le v raju. Odkar pa smo po grehu prvih staršev raj izgubili, velja za vse ljudi in tako tudi za malega kmeta obsodba, izrečena Adamu: »Trnje in osat ti bo rodila zemlja in v potu svojega obraza boš jedel svoj kruh.« Pri proizvodstvu se mora torej kmet v potu svojega obraza boriti proti trnju in osatu s sredstvi proizvodstva. Ta sredstva proizvodstva pa mu pod najugodnejšimi pogoji, po najugodnejši ceni in v najboljši kakovosti dobavlja njegova kmetijska zadruga. Če hoče kmet dobro žetev, mora poprej opraviti dobro setev.

Dobro obdelano polje, dobro seme, dobro gnojenje zemlje, vse to spada k dobri setvi. In pri mnogih kulturah je še v teku rasti in zorenja treba paziti in se boriti proti škodljivcem, ki hočejo uničiti ali zavreti rast in plod. Čim višja je stopnja poljedelstva, tem številnejše so ovire, to so zlasti bolezni in škodljivci, ki se pojavljajo ravno na višji stopnji kmetijskih kultur.

Ad b) Zadruge na različne načine pomagajo tudi kmetu pri delu. Tu imamo v mislih v prvi vrsti kmetijske strojne zadruge s številnimi poljedelskimi stroji, ki bi jih mali kmet sam zase ne mogel nabaviti in se jih ne posluževati, temveč mu uporabo strojev omogoča le skupnost večjega števila kmetov v strojni zadrugi. Pod strojni inventar zadrug naštevamo sedaj redoma že celo vrsto kmetijskih strojev, ki so večinoma na motorni pogon in ker je v Sloveniji elektrifikacija že zelo razširjena in še vedno napreduje, so ti stroji v velikem delu na električni pogon. Naj naštejemo le nekatere najbolj pogoste stroje kot jih imajo zadruge v svojem strojnem inventarju: kultiatorji, mlatilnice, slamoreznice, gnojnice sesalke, stroji za trošenje umetnih gnojil, sesalke, kosilke, cirkularke, trierji. Vsi ti stroji so vsakemu članu zadruge na razpolago, da more z njimi gotovo poljedelsko delo opraviti mnogo ceneje, bolje in hitreje kakor brez stroja.

8. Rekli ste, da zadruge kmetu pomagajo s strokovno pripravo in poukom, torej pred proizvodstvom in potem pri samem proizvodstvu, kar ste nam ravnokar razložili. Razložite nam še, zakaj in kako je pomoč zadrug potrebna kmetu še po proizvodstvu, to je, ko je kmetijski pridelek že dozorel?

Tudi po proizvodstvu potrebuje mali kmet pomoči zadruga. In to zopet v dvojni smeri:

a) Kmetijske pridelke je treba še predelati, in zadruga nudi pomoč za predelavo kmetijskih pridelkov.

b) Kmetijske pridelke je treba vnovčiti in zadruga pomagajo kmetu pri njih vnovčevanju.

Ad a) Kmetijski pridelek, kakor ga je kmet pridelal, je potreben še predelave predno ga dobi v roke konsument. Vzemimo za primer mleko. Tu so mleinarske zadruga, ki mleko zbirajo in ga pasteurizirajo, da bolje ustreza konsumu ali pa ga predelujejo v maslo in sir. Ali vzemimo drug primer, t. j. grozdje. Vinarske zadruga prevzamejo od vinogradnikov grozdje, ga sortirajo, prešajo, nato kletarijo ter tako ustvarijo enotne tipe vin po vrstah in kakovosti, kar se pač z uporabo strokovnega znanja in z uprabo tehničnih pripomočkov najboljše da napraviti iz takega grozdja. Vzemimo še tretji primer — les. Namesto, da bi kmet prodal dozorel les v svojem gozdu lesnemu trgovcu ali industrijcu, ga sam poseka, sam zvozi na zadržno žago, kjer mu ga zadruga razreže in skupno z lesom drugih članov kar se najugodnejše da, če le mogoče z direktno prodajo konsumentu v tuzemstvu (stavbenikom, tesarjem, mizarjem) ali pa izvozi v inozemstvo. Zadržni mlin melje žito članov kmetovalcev, da tudi tu ni treba dajati zaslužka, še več dajati dobička posredniku.

Ad b) Še bolj kot pri predelavi je potrebna pomoč zadrug pri vnovčevanju pridelkov. Kmet, pa naj bo še tako dober in v svoji stroki poučen, običajno ni trgovec in mu manjka vse trgovsko znanje in sposobnosti. Zato je rav-

no pri vnovčevanju pridelkov najbolj brez pomoči in navezan izključno na poštene ali nepoštene, na zmerne ali na oderuške posrednike, potom katerih vnovčuje svoje pridelke, ako mu ne stoji ob strani zadruga. Če pa mu je v pomoč zadruga, tedaj zadruga pridelek od kmeta prevzame, ga vskladišči, po potrebi očisti in predela, sortira in napravi po kakovosti oziroma vrsti pridelka tipe in potem pridelek prodaja zopet, če le možno, naravnost konsumentu.

Dasi so kmetijske zadruga ravno pri vnovčevanju kmetijskih pridelkov doslej še najmanj delale, je vendar po dosedanjih izkušnjah jasno, da morejo pri vnovčevanju kmetu največ koristiti. Kakor je denarno oderuštvo pred nastopom posojilnic kmeta izkoriščalo s pretirano visokimi obrestmi, tako ga žal še danes v veliki meri izkorišča blagovno oderuštvo, ko mu ob žetvi odkupi njegove pridelke po pretirano nizki ceni. Šele, ko je pretežna večina kmetov po tej nizki ceni vnovčila svoj pridelek in s tem pridelkom razpolagajo že prekupci, se cene začno dvigati, da mora konsument plačati višje cene, posrednik pa da več zasluži.

9. Razložili ste nam, kako kmetijske zadruga pomagajo kmetovalcem najprej s strokovnim poukom, potem pri nabavi kmetijskih potrebščin in pri proizvodstvu, na posled pri predelavi in vnovčevanju pridelkov. Razložite nam sedaj še, kakšne so zadruga, ki kmetu nudijo to pomoč? Ali more mogoče ena sama vrsta kmetijskih zadrug vršiti pomoč v ravno navedenih treh smereh, ali pa je treba več različnih vrst zadrug za posamezne naloge, ki ste jih navajali?

V prvih začetkih zadržništva je bila tu ena enotna zadruga za pomoč kmetu, to je bila kmetijska zadruga po

Raiffeisenovem sistemu. Ta zadruga ni le skrbela kmetu za kredit, ampak mu je tudi nabavljala kmetijske potrebščine (orodje, semena, gnojila, krmila), vnovčevala kmetijske pridelke in imela celo vsaj najpotrebnejši strojni inventar za uporabo članov. Sčasoma so se pa iz te enotne kmetijske zadruge razvile različne vrste zadrug, vsaka za posebne naloge pri kmetiji. Tako imamo danes za razmere Slovenije celo vrsto kmetijskih zadrug:

Živinorejske zadruge vršijo selekcijsko delo, t. j. skrbijo za izboljšanje domače pasme potom sistematične odbire živali za plemo. Obenem pomagajo pri vnovčevanju živine in nabavljajo tudi krmila.

Mlekarske zadruge zbirajo mleko, ga pasteurizirajo in prodajajo konsumentom ali pa ga predelujejo v mlečne izdelke in le te prodajajo.

Kmetijske-strojne zadruge nabavljajo potrebni strojni inventar in dajejo stroje na razpolago kmetovalcem.

Nabavne in prodajne zadruge imajo dvojno nalogo: po eni strani nabavljajo kmetu vse gospodarske potrebščine, mnogokrat tudi gospodinjske potrebščine, po drugi strani vnovčujejo njegove pridelke, ki jih še predelajo.

Vinarske zadruge, sadjarske, hmeljarske, lesne in druge zadruge vršijo vsaka pri dotični panogi nalogo nabavnih in prodajnih zadrug, t. j. nabavljajo kmetijske potrebščine in vnovčujejo pridelke dotične gospodarske panoge, obenem pa nudijo pomoč pri proizvodstvu in vršijo tudi predelavo, v kolikor je ta predelava pred prodajo potrebna.

Vodovodne zadruge in Zadrugne elektrarne delajo v glavnem kot kmetijske produktivne zadruge.

10. Slišali smo, kakšne vrste zadrug pri nas pomagajo mali kmetiji k uspešnemu gospodarstvu. Če ste nam razložili vrste zadrug, povejte nam še nekoliko o njih številu in o številu njihovega članstva.

Ne bomo vas preveč mudili, ker številke so dolgočasne in hitro uidejo iz spomina. Preden jih navajamo, naj še pripomnimo, da so skromne, mnogo preskromne v razmerju s številom naših malih kmetij, v razmerju s časom odkar združništvo pri nas že deluje in naposled v razmerju s kreditnimi zadrugami, ki so se izmed vseh vrst najbolj razvile.

Vrsta zadrug	Število zadrug	Število članov
Mlekarske	69	7.495
Živinorejske	89	4.944
Kmetijsko-strojne	62	2.552
Zadrugne elektrarne	46	4.961
Vinarske	17	1.409
Vodovodne	37	954
Nabavne in prodajne	125	47.680
	445	69.795

Ti podatki se nanašajo na kmetijske zadruge, ki so včlanjene v Zadrugno zvezi in Zvezi slovenskih zadrug, ker je izven teh dveh zvez zadrug le malo in niso pomembne niti po številu niti po poslovanju.

Navedli smo tukaj tudi vodovodne zadruge, ker so te vodovodne zadruge le na kmetih in imajo velik pomen predvsem za gospodarstvo članov. Kdor pozna razmere, ve, koliko je treba znositi vode v hlev ali koliko voditi živino na vodo, kar odpade, če obstoji vodovodna zadruga in imajo že marsikje vodo po hlevih z napajalniki.

(Dalje prihodnjic.)

Pravilnik o opravljanju zadrug in združnih zvez*

I. Splošne določbe

Člen 1. Na podstavi § 103. zakona o gospodarskih zadrugah predpisuje Glavna združna zveza tale pravilnik.

S tem pravilnikom se na podstavi §§ 97. do 104. zakona o gospodarskih zadrugah ureja združna revizija.

Člen 2. Pravilnik je obvezen za vse zveze, zadruge in združne revizorje v kraljevini Jugoslaviji.

Člen 3. Glavna združna zveza in revizijske zveze opravijo splošno revizijo vseh zvez in zadrug iz svojega članstva najmanj enkrat v dveh letih. Izjeme od tega sme v posameznih primerih na obrazloženo vlogo odobriti Glavna združna zveza.

Revizijo zadrug in poslovnih zvez opravljajo revizorji pristojne revizijske zveze, revizijo revizijskih zvez pa revizorji Glavne združne zveze.

Glavna združna zveza in revizijske zveze smejo opraviti pregled pri njih včlanjenih organizacijah, kadar koli spoznajo to za potrebno.

Glavna združna zveza opravi po § 95., točki 2., in § 103., odst. 2., zakona o gospodarskih zadrugah revizijo posameznih poslovnih zvez in zadrug, kadar to zahteva nadzorno oblastvo ali zaprosi pristojna revizijska zveza.

Člen 4. Vsaka zadruga in vsaka zveza mora ob vsakem času sprejeti revizijo vsega svojega poslovanja in vse svoje imovine, zlasti blagajne, računskih in ostalih knjig, računov in računskih dokazil, dopisov, blaga in naprav (§ 97., odst. 1., zakona o gospodarskih zadrugah). Člani upravnega in nadzornega odbora kakor uslužbenci ustanove,

ki se pregleduje, morajo dajati revizorju resnična, točna in popolna pojasnila o vsem, kar je potrebno, da se opravi revizija pravilno in kar najhitreje (§ 97., odst. 5., zakona o gospodarskih zadrugah).

Člen 5. Redne revizije se opravljajo brez predhodne prijave. Če se odredi revizija na prošnjo zveze ali zadruge, ki naj se pregleda, se sme revizija tudi napovedati.

Revizije so redne in izredne. Vsaka se razteza praviloma na dobo od prejšnje revizije dalje. Revizor pa je upravičen pregledati, če je za točnost in izčrpnost njegovega pregleda potrebno, tudi prejšnje poslovanje, mora pa o tem obvestiti svojo revizijsko zvezo.

Člen 6. Glavna združna zveza opravi revizijo vsake revizijske zveze, preden jo sprejme za člana.

Člen 7. Revizorju se mora izdati pismen nalog za opravo revizije. Ta nalog mu služi kot legitimacija pred organi zveze ali zadruge, ki naj jo pregleda. Revizijsko legitimacijo in revizijski nalog mora pokazati revizor organom ustanove, katero naj pregleda. Dokler se revizor ne legitimira s pismenim nalogom, ne smejo predstavniki uprave in uslužbenci zveze ali zadruge dovoliti pregleda.

Člen 8. Če bi nastale ovire, zaradi katerih bi revizor ne mogel opraviti revizijo, je treba o tem napraviti zapisnik, ki ga podpišejo vsi navzoči poslovalci ustanove, ki naj se pregleda. Revizor mora o tem takoj obvestiti pri-

* »Službene novine kraljevine Jugoslavije« z dne 27. junija 1939, št. 142/L/367.

stojno revizijsko zvezo, da bi mogla ukreniti vse, česar je treba. Če poslovalci odklanjajo podpis, se mora to v zapisniku ugotoviti. Prav tako je navesti v zapisniku tudi razloge, zakaj odklanjajo podpis.

Člen 9. Revizorji in člani upravnega in nadzornega odbora revizijskih zvez in njihovo osebje morajo varovati tajnost o poslovnih razmerah in posameznih poslih pregledanih zvez in zadrug, kolikor jih zvejo ob reviziji ali na drug način v izvrševanju svoje dolžnosti. Te obveznosti ni nasproti Glavni združni zvezi in tudi ne nasproti sodiščem in pristojnim oblastvom (§ 104. zakona o gospodarskih združenjih).

Člen 10. Stroške redne revizije (§ 90. zakona o gospodarskih združenjih) trpe zadruga, kolikor jih ne poravnava revizijska zveza, v kateri so včlanjene, stroške izredne revizije pa tisti, ki so jo izzvali, če ugotovi revizija njihovo krivdo (§ 101. zakona o gospodarskih združenjih). Če se zadruga in revizijska zveza ne moreta zediniti o višini stroškov ali v vprašanju, kdo naj trpi stroške izredne revizije, odloči o tem dokončno Glavna združna zveza (§ 101., odst. 2., zakona o gospodar. združenjih).

Člen 11. Vsaka zveza in vsaka zadruga je dolžna imeti knjigovodstvo vedno v tekočem; če pa se zveza ali zadruga obvesti o reviziji, mora vsakakor in brez izjeme biti vse urejeno, da opravi revizor brez ovir in kar najuspešneje njemu poverjeno nalogo. Če revizor ne najde vsega vknjiženega in urejenega, zahteva, naj se to spravi vpričo njega v red, ali opusti revizijo, dokler se to ne zgodi, ali pa obvesti o tem takoj revizijsko zvezo. Stroški zaradi naknadne revizije obremenjujejo

ustanovo, ki se naj pregleda; ta pa jih sme izterjati od tistih oseb, ki so te stroške povzročile z nemarnim izvrševanjem svoje dolžnosti.

Če najde revizor pogoške pri vknjiževanju, jih mora sam popraviti po knjigovodstvenih načelih, če ne opusti revizije.

Če ni napravljen letni računski sklep, sme revizor pomagati, da se knjige sklenejo in napravi letni sklepni račun, vendar na breme pregledane ustanove.

II. Revizorji

Člen 12. Za stalne revizorje se smejo postavljati samo strokovnjaki, ki naj predvsem opravljajo revizijsko službo.

Revizor ne more revidirati ustanovo, pri kateri je član upravnega ali nadzornega odbora ali uslužbenec.

Revizor ne more biti član upravnega ali nadzornega odbora revizijske zveze, v katere službi je.

Glavna združna zveza in vse revizijske zveze morajo vsakega svojega revizorja prijaviti pristojnim registrskim sodiščem.

Vse revizijske zveze morajo razen tega prijaviti vsakega svojega revizorja Glavni združni zvezi, ki izda vsakemu revizorju posebno legitimacijo in ga vpiše v spisek revizorjev.

Člen 14. Revizor sme postati, kdor je:

a) dovršil fakulteto ali srednjo šolo, kateri je priznana vsaj stopnja srednje šole;

b) prebil pri praktičnem delu kot revizorski pripravnik vsaj leto dni in

c) pred izpitno komisijo Glavne za-

družne zveze napravil revizorski izpit po pravilniku, ki ga predpiše upravni odbor Glavne združne zveze.

Kdor je bil do tedaj, ko stopi ta pravilnik v veljavo, samostojen revizor v službi kake revizijske zveze vsaj leto dni ali v združni službi najmanj pet let in je opravljal revizije, ima vse revizorske pravice, tudi če ne spolnjuje spredaj omenjenih pogojev.

Člen 15. Revizorji so lahko tudi honorarni. Honorarne revizorje je tudi treba prijaviti Glavni združni zvezi. Tudi honorarni revizorji so dolžni spolnjevati pogoje iz točk a) in c) člena 14. in so morali prebiti v združnem delu vsaj pet let.

Pod nadzorom in po navodilih revizorja sme tudi kdo drug, ki spolnjuje pogoje o šolski klasifikaciji, opravljati revizijo kot revizorski pripravnik; za revizijo pa je odgovoren samo revizor, ki tudi pošlje revizijsko poročilo.

Tudi revizorski pripravniki morajo biti prijavljeni Glavni združni zvezi.

Poleg revizorskih pripravnikov ima revizija lahko tudi tehnične pomočnike, ki pomagajo revizorju pri opravljanju pripravljalnih in računsko-tehničnih poslov in so sami odgovorni za svoje delo.

Člen 16. Revizor mora vršiti svojo dolžnost s skrbnostjo in opreznostjo rednega poslovnega človeka po predpisih zakona o gospodarskih zadrugah in ostalih zakonov kakor tudi tega pravilnika (§ 97., odst. 4., zakona o gospodarskih zadrugah).

III. Priprave za pregled

Ko dospe revizor na sedež zveze ali zadruge, ki naj jo pregleda, se mora prijaviti v njeni poslovalnici in zapro-

siti navzočega predstavnika upravnega odbora ali vodečega poslovalca, naj obvesti vse člane upravnega in nadzornega odbora o njih pravici in potrebi, da prisostvujejo reviziji.

Revizor zahteva od predsednika ali članov upravnega odbora ali od vodečega poslovalca, naj mu dajo za pregled na razpolago vse knjige, priloge in vse listine in dajo k temu vsa potrebna pojasnila. Če bi tej zahtevi ne hoteli ugoditi, jih opozori revizor pismeno na njihovo dolžnost v tem pogledu po predpisih zakona o gospodarskih zadrugah in na vse posledice, ki bi mogle iz tega nastati.

Člen 18. Po potrebi se sme revizor obrniti tudi do občinskega ali do občnega upravnega oblastva prve stopnje, ki mora na vloge združnih revizorjev ukreniti vse, česar je treba, da se zagotovi hiter in pravilen pregled (§ 97., odst. 3., zakona o gospodarskih zadrugah).

IV. Oprava revizije

Člen 19. Ko dajo organi zveze oziroma zadruge revizorju na razpolago vse, kar je potrebno za pregled, mora začeti revizijo vpričo vsaj enega poslovalca ustanove, ki se pregleduje. Če ni navzoč noben poslovalec ustanove, ki naj se pregleda, dasi je ukrenil revizor vse, česar je treba, da se člani upravnega in nadzornega odbora obveste o reviziji, sme začeti revizor pregled, mora pa to v svojem poročilu izrečno navesti.

Člen 20. Pri opravljanju revizije se ravna revizor po predpisih zakona o gospodarskih zadrugah in tega pravilnika. Posamezne revizijske zveze smejo za svoje zadruge v okviru predpisov

zakona o gospodarskih zadrugah in tega pravilnika predpisati za opravljanje revizije tudi še nadrobnejši poslovnik po svojih potrebah, toda ga morajo priobčiti Glavni združni zvezi. Prav tako smejo posamezne revizijske zveze uporabljati za revizijo posebne natisnjene obrazce in revizijske zapisnike.

Člen 21. Po nalogi, ki naj se doseže z revizijo, je revizija lahko: splošna (materialna in računsko-knjigovodstvena), specialna in superrevizija.

Vsaka redna revizija mora praviloma biti splošna. Revizor mora pregledati v takem primeru vse delo in vse poslovanje zadruge od poslednje revizije do dne, ko opravlja revizijo. Ob specialni reviziji se mora pregledati samo to, zaradi česar je bila revizija odrejena.

Superrevizija se opravi, kadar spozna revizijska zveza za potrebno, da pregleda poslovanje revizorja, ali če to zahtevajo pregledana ustanova ali prizadete osebe.

Člen 22. Pri splošni reviziji mora revizor pregledati, ali so knjige in računi v redu, ali so posamezne postavke resnične in ali se ravna zadruga (zveza) pri svojem poslovanju po združnem zakonu in združnih načelih.

Revizor mora takoj v začetku revizije ugotoviti stanje blagajne in vrednostnih papirjev, in to praviloma vpričo najmanj enega člana upravnega odbora ustanove, ki se pregleduje, in oskrbovalca vrednot. Po potrebi sme revizor pred začetkom pregleda ali pa med pregledom blagajno, vrednote in listine zapečatiti.

Pri opravljanju revizije mora revizor ugotoviti, ali obstoje vse listine o registraciji, mora pregledati pravila,

vse pravilnike in poslovnike za notranje poslovanje in vse drugo, kar je v zvezi s poslovanjem ustanove, ki jo pregleduje, in gotoviti, ali so v skladu z združnim zakonom in združnimi načeli, če ni bilo to storjeno že prej. Revizor mora pregledati zapisnik upravnega in nadzornega odbora, poslovanje in sklepe skupščine, mora preskusiti, ali opravljata upravni in nadzorni odbor vestno svojo dolžnost, ali in kako opravljajo uslužbenci svojo dolžnost in kakšno je njih službeno razmerje do ustanove, ki jo pregleduje.

Člen 23. Če se ugotovi ob pregledu blagajne prebitek ali primanjkljaj, mora revizor takoj preiskati, kako je nastal in kdo je zanj odgovoren. Osebe, za katere revizija ugotovi, da so odgovorne za kateri koli primanjkljaj, ga morajo pokriti, kolikor presega znesek, ki ga določi vsaka revizijska zveza za svoje zadruge. Razen tega odstrani revizor v takem primeru začasno od dolžnosti oskrbovalca imovine ustanove, ki jo pregleduje, če se ugotovi primanjkljaj.

Če se najde prebitek v blagajni ali kak drug presežek v imovini, ga vknjiži revizor na poseben račun in se ta račun brez odobritve revizijske zveze ne more spremeniti.

Člen 24. Če revizor ugotovi, da se stanje imovine ali dolgovi ne ujema s knjigami, preskusi vse to vsestransko, primerja z dopisi, listinami itd., zasliši tudi osebe, ki to oskrbujejo, in ugotovi to v revizijskem zapisniku.

Revizor ima pravico zahtevati, naj se mu izda prepis katere koli listine, kartoteke, strani knjige ali sejnega zapisnika.

Revizor sme naročiti upravnemu od-

boru ustanove, ki jo pregleduje, naj primerja posamezne listine.

Člen 25. Za časa revizije ima revizor pravico prisostvovati vsaki seji upravnega in nadzornega odbora ali njuni skupni seji ali skupščini ustanove, katero pregleduje. Po potrebi sme revizor sam sklicati sejo upravnega in nadzornega odbora.

Člen 26. Po končani reviziji mora imeti upravni odbor pregledane ustanove sejo, v kateri revizor ustno poroča o vsem, kar je pregledal in opazil.

Člen 27. Poleg pregleda je revizorjeva naloga tudi ta, da daje poslovalcem in zadružnikom nasvete in jih navaja na pravilno združno delo. Revizor mora biti obenem tudi učitelj in svetovalec zadružnikom in varuh združnih koristi. Če mu razmere in čas dovoljujejo, mora prirediti za časa revizije sestanke članov in imeti predavanja iz združništva in drugih aktualnih vprašanj, ki bi utegnili zanimati združnike.

Člen 28. Revizor mora zbirati tudi statistične podatke o številu članov, poslovanju, prometu itd. pregledane ustanove, če jih zveza že nima, da se sestavi združna statistika po § 95., točki 6. zakona o gospodarskih zadrugah.

V. Revizijsko poročilo

Člen 29. Po končani reviziji spiše revizor pismeno poročilo o pregledu revidirane ustanove in ga izroči zvezi. Poročilu priloži popis imovine in dolgov (bilanco), izpisek iz glavne knjige, zapisnike, zaslišbe in vse drugo, kar se nanaša na revizijo.

V svojem poročilu revizor, če je treba, zamolči lahko imena in uporablja številke, strani knjige ali druge ozna-

ke, po katerih se dá ugotoviti, na koga se to nanaša.

V uvodu poročila mora revizor omeniti značaj revizije (splošna, specialna itd.), kdaj se je začela, koliko časa je trajala, kdo od upravnega in nadzornega odbora je prisostvoval, ali je upravni in nadzorni odbor obravnaval prejšnje revizijsko poročilo in ali je bilo le-tó prebrano kot posebna točka dnevnega reda na skupščini, in ali so v prejšnjem poročilu navedeni nedostatki odpravljeni.

Revizor mora v svojem poročilu navesti stanje in gibanje članstva in deležev, ugotoviti, ali ustrezajo vplačila na deleže in izplačila deležev določbam pravil in ali so bila pravila po prejšnji reviziji spremenjena. Navesti mora poslovanje, sklepe in sestavo upravnega, nadzornega in drugih odborov z navedbo, kdaj so bili člani poslednjič izvoljeni v upravni in nadzorni odbor, in navesti, ali so pri zadruzi odloki sodišča o registraciji članov uprave.

Revizor mora navesti v poročilu natančno in pregledno:

a) delavnost (denarno, blagovno, revizijsko, kulturno-prosvetno itd. delovanje) pregledane ustanove;

b) poslednjo bilanco pregledane ustanove, ki jo mora analizirati, z navedbo, ali so letni računi pravilno podpisani in od skupščine odobreni, kakor tudi, ali je to videti iz skupščinskih zapisnikov;

c) ali so vsi člani vpisani v spisek združnikov, ali se vodi ta spisek pravilno, ali je bil kateri član izključen in kaj je bilo temu vzrok, kakor tudi to, ali so pri izključitvi postopali pravilno;

č) kakšno je kritje, dobljeno za terjatve pregledane ustanove, kako so posamezne terjatve zavarovane in kako se izterjujejo obresti in terjatve;

d) kako se nabavlja blago, kako se kalkulirajo cene in vse, kar je s tem v zvezi;

e) kako opravlja pregledana ustanova svoje dolžnosti do zveze in do pristojnih oblastev.

Revizor mora dati pregledani ustanovi smernice in navodila za bodoče delo, jo opozoriti na možnosti, da se delovanje razširi, in pokazati na sredstva, ki so za to potrebna.

Člen 50. Glavna združna zveza in revizijske zveze predpišejo obrazce za revizijsko poročilo po § 98., odst. 1. in 4., zakona o gospodarskih združenjih in vse druge obrazce, ki se uporabljajo ob reviziji.

Člen 51. Če ima pristojna revizijska zveza to za potrebno, sme zahtevati, naj napravi revizor poleg poročila po § 98., odst. 1. in 4., zakona o gospodarskih združenjih tudi še informativno poročilo, ki naj se ima za strogo zaupno in v katerem naj navede vse pogoje in vse nedostatke pregledane ustanove, če jih je kaj, kakor tudi stvari, do katerih je upravnemu odboru revizijske zveze.

Revizor sme napraviti tako poročilo tudi iz lastne pobude.

Člen 52. Revizor izroči poročilo upravnemu odboru revizijske zveze, ki ga dostavi v prepisu s svojimi pripombami, navodili in odredbami upravnemu odboru združenja, le-ta pa ga priobči neutegoma nadzornemu odboru (§ 98., odst. 3., zakona o gospodarskih združenjih).

Upravni odbor združenja mora v roku, ki mu ga je določila revizijska zveza v rešitvi, izvršiti v mejah svoje pristojnosti odredbe revizijske zveze. Vrh tega mora postaviti upravni odbor na dnevni red prve prihodnje skupščine branje revizorjevega poročila in rešitve revizijske zveze kakor tudi vse predloge, kako naj se ustrezno tistim odredbam, katerih izvršitev spada v področje skupščine. Po razmerah, oziroma če revizijska zveza to zahteva, skliče upravni ali nadzorni odbor neutegoma izredno skupščino.

Revizorjevo poročilo in rešitev revizijske zveze se morata na skupščini v celoti prebrati; prebere ju pa eden izmed overovateljev zapisnika. Revizijsko poročilo in rešitev revizijske zveze se morata prebrati preden se glasuje o odobritvi letnih sklepnih računov, preden se podeli razrešnica in preden se volijo člani upravnega odbora, če so ti predmeti na dnevnem redu (§ 98., odst. 4., zakona o gospodarskih združenjih). Poročilo o reviziji revizijskih zvez, ki jih opravi Glavna združna zveza, po da po § 95., točki 1., zakona o gospodarskih združenjih odposlanec te zveze na skupščini pregledane ustanove.

V skupščinskem zapisniku je treba navesti, ali so bila poročila in rešitev pristojne revizijske zveze do besede prebrane na skupščini. Prav tako je treba sprejeti v zapisnik tudi sklepe, ki so se storili v zvezi s tem.

Če se pristojna revizijska zveza ne zadovolji z odgovorom pregledane ustanove, sme odrediti ob njenih stroških izredno revizijo. Na prošnjo pregledane ustanove sme pristojna revizijska zveza podaljšati rok za odpravo nedostatkov ali pa ukreniti druge odredbe.

Člen 55. Upravni odbor pregledane ustanove je dolžen v 30 dneh po končani skupščini dostaviti pristojni zvezi prepis skupščinskega zapisnika. Ta prepis mora biti overjen s podpismi po § 14., odst. 3., zakona o gospodarskih zadrugah (§ 36., odst. 5., zakona o gospodarskih zadrugah).

VI. Končne določbe

Člen 54. Pristojna revizijska zveza obvesti po § 102. zakona o gospodarskih zadrugah v enem mesecu o vsaki reviziji tisto registrsko sodišče, v čigar združnem registru je pregledana ustanova vpisana. Tudi so po določbah istega paragrafa revizijske zveze dolžne konec vsakega meseca obvestiti Glavno združno zvezo, katere zadruge so bile v tem mesecu pregledane (§ 102., odst. 2., zakona o gospodarskih zadrugah). Prav tako je revizijska zveza dolžna dostaviti prepis poročila o reviziji zadruge njeni poslovni zvezi.

Člen 55. Revizorji, ki se ne ravnaajo po predpisih zakona o gospodarskih zadrugah in tega pravilnika, morejo začasno ali dokončno izgubiti revizorsko pravico. Mimo tega se smejo odrediti zoper njih tudi ukrepi po predpisih zakona o gospodarskih zadrugah.

Člen 56. Ta pravilnik je bil sprejet v seji upravnega odbora Glavne združne zveze z dne 16. februarja 1939. in stopi v veljavo, ko ga odobri minister za kmetijstvo in se objavi v »Službenih novinah«.

Na prošnjo Glavne združne zveze v kraljevini Jugoslaviji z dne 15. marca 1939., št. 1091, s katero mi je bil predložen v odobritev načrt »Pravilnika o

opravljanju revizije zadrug in združnih zvez« in na podstavi § 103. zakona o gospodarskih zadrugah

odobrujem

meni predloženi načrt pravilnika o opravljanju revizije zadrug in združnih zvez, le da:

1. se v členu 5. spreminja prvi odstavek tako, da se glasi:

»Glavna združna zveza in revizijske zveze opravijo splošno revizijo vseh zvez in zadrug iz svojega članstva najmanj enkrat v dveh letih. V izjemnih primerih, če to posebni razlogi opravičujejo, sme dovoliti Glavna združna zveza na obrazloženo vlogo odložitev oprave revizije za največ eno leto dni.«

2. se v členu 7. na koncu drugega stavka dodajajo besede: »kakor tudi pred oblastvi.«

3. se v členu 8. poslednja dva stavka spreminjata in spojita v enega, ki se glasi:

»Če poslovalci odklonijo podpis, mora revizor to ugotoviti v zapisniku obenem z razlogi, zaradi katerih poslovalci odklanjajo podpis.«

4. se v členu 10. prvi stavek spreminja in dopolnjuje tako, da se glasi:

»Polovico dejanskih izdatkov za redno revizijo poravnajo revizijske zveze iz podpor, podeljenih jim po členu 3. pravilnika o uporabljanju sredstev sklada za podpiranje združništva, drugo polovico pa so dolžne poravnati pregledane zadruge oziroma zveze (§ 101. zakona o gospodarskih zadrugah), stroške izredne revizije pa tisti, ki so jo izzvali, če ugotovi revizija njihovo krivdo (§ 101. zakona o gospodarskih zadrugah).«

5. se v členu 14. v drugem stavku za besedami: »najmanj pet let« dodaje besede: »a je več knjigovodstvu«.

6. se v členu 15. v drugem stavku za besedama »treba prijaviti« dodaje besede: »registrskemu sodišču in«.

7. se v členu 29. v petem odstavku črke: a), b), c), č), d) in e) spreminjajo v številke: 1., 2., 3., 4., 5. in 6. in na koncu dodaje še sedma točka, ki se glasi:

»7. ali se je opravila skupščina v zakonitem roku in ali je sklepala o predmetih iz § 29. zakona o gospodarskih zadrugah.«

8. se člen 35. spreminja in dopolnjuje, tako da se glasi:

»Revizijska zveza, ki ne bi opravljala revizije po predpisih tega pravilnika, se izključi iz članstva Glavne zadružne zveze po členu 9. njenih pravil.«

Revizor, ki se v svojem poslovanju ne drži predpisov zakona o gospodarskih zadrugah in tega pravilnika, se sme poleg disciplinske kazni po ustanovi, v katere službi je, in poleg mo-

rebitne kazni, ki jo izreče pristojno sodišče, tudi še kaznovati bodisi z začasno ali pa s trajno izgubo pravice, opravljati revizije; to kazen izreče upravni odbor Glavne zadružne zveze, kazen pa je pravnomočna in dokončna, ko jo odobri minister za kmetijstvo, na katerega se sme kaznovani revizor pritožiti v 14 dneh od dne prejema odločbe Glavne zadružne zveze. Od dne, ko prejme odločbo upravnega odbora Glavne zadružne zveze, pa do dne odločitve ministra za kmetijstvo ne sme kaznovani revizor opravljati revizije.«

Ta odobritev pravilnika naj se dostavi Glavni zadružni zvezi v kraljevini Jugoslaviji v Beogradu in objavi ves pravilnik s prednjimi spremembami in dopolnitvami v Glasniku ministrstva za kmetijstvo.

V Beogradu dne 21. aprila 1939.:

št. 27.045/V.

Minister za kmetijstvo
inž. Nik. Bešlić s. r.

Zvezine objave

Mlekarne — koncesionirana podjetja

V »Službenih novinah od 22. junija 1939 je objavljena uredba o obratovalnicah za prodajo mleka. Obratovalnice za predelavo mleka in obratovalnice za prodajo mleka in mlečnih izdelkov morejo poslovati samo na podlagi dovoljenja, katero izdaja ban (čl. 1. uredbe). Dovoljenja za izvrševanje takih obratov se bodo mogla izdajati samo osebam, ki izpolnjujejo pogoje iz 1. in 2. odstavka § 61. zakona o obratih. Dovoljenja se bodo izdajala po svobodni oceni

z ozirom na splošne interese in po stvarni potrebi kraja, kjer se bodo izvrševala (čl. 2.). Uredba stopi v veljavo, ko bo objavljena v »Službenih novinah«, pristojni bani pa bodo odredili, kdaj bo dobila obvezno moč v posameznih krajih banovine oziroma v vsej banovini (čl. 3.). — To je kratka uredba, s katero obrt za predelavo in obrt za prodajo mleka postaja koncesionirana obrt. Kakor je uredba kratka, tako je gotovo za proizvodstvo in promet mleka in mlečnih izdelkov pomembna in dale-

kosežna. Zadruga za predelavo in vnovčevanje mleka bodo morale nastopiti kompaktno in na podlagi nove uredbe bodo tudi mogle z uspehom nastopiti proti šušmarstvu, ki so ga sedaj v mlekarkstvu uganjali razni prekupčevalci in kvarili ugled in zaupanje konzumentov v mleko, mlečne izdelke in mlečno trgovino sploh. § 61. zakona o obrtih v 1. in 2. odstavku se glasi:

»Dovolitev za izvrševanje obrta, navedenega v § 60., odstavku 1., se sme dati osebi, ki izpolnjuje obče pogoje za osnavljanje obrata in je zanesljiva glede njegove voditve.

Ta dovolitev se ne sme dati osebi, ki je mladoletna, ki je pod varštvom ali v stečaju, zoper katero se vodi sodna preiskava zaradi zločinstva, ali prestopka, storjenega iz koristoljubja ali zoper javno moralo ali po zakonu o zaščiti javne varnosti in reda v državi, ki je v preiskovalnem zaporu zaradi katerega koli kaznivega dejanja, ki je obsojena s sodno razsodbo zaradi katerega koli kaznivega dejanja, dokler ne prebije kazni na prostosti, ki je v zavodu za očuvalne odredbe, spojene s kaznijo na prostosti, zoper katero se vodi preiskava zaradi tihotapstva ali ki je obsojena zaradi tihotapstva, dokler ne prebije kazni na prostosti.

Okrožnica Privilegirane agrarne banke kreditnim zadrugam

Privilegirana agrarna banka je v zadnjem času razposlala posojilnicam okrožnico, v kateri jih poziva, naj ji prijavijo vse dolžnike, glede katerih so predale banki kritne listine istočasno tudi za posojila, ki so bila dolžnikom izplačana po 20. aprilu 1952, torej zadolžnice, pogodbe o tekočem računu, ki

se nanašajo obenem na zaščitena in nezaščitena posojila. Opozarjamo posojilnice, da temu pozivu ugrade, ker bo le na ta način Privilegirani agrarni banki omogočeno, da pravočasno vrne posojilnicam listine, na podlagi katerih bodo potem mogle izterjovati nezaščitena posojila.

Ako katera izmed posojilnic med svojimi dolžniki nima takega primera, naj tudi v roku enega meseca po prejemu okrožnice Privilegirani agrarni banki poroča, da banki ni predala nobenega takega dolžnika.

Še o kolkovanju zadolžnic

Čeprav je »Narodni Gospodar« že v dveh zaporednih številkah poročal o ukinitvi taksne prostosti za zadolžnice, obstoja vendar še pri posojilnicah precej nejasnosti v tem oziru, kar vidimo zlasti iz ponovnih vprašanj, ki prihajajo na Zvezo. Nejasnost je še za mnoge posojilnice, ali se $\frac{1}{2}\%$, ki je predpisan za kolkovanje, nanaša samo na dolgovano vsoto, ali na dolgovano vsoto in kavcijo. Glede tega pojasnujemo, da se $\frac{1}{2}\%$ nanaša le na dolgovano vsoto in ne tudi na kavcijo, ki je v zadolžnici pogojena. Tudi nekatere posojilnice niso razumele, kako se taksira poroštvena izjava. Zato navajamo praktičen zgled: Posojilnica je dala posojilo na poroštvo v znesku 7.000 din in 700 din varščine. Porok je bil eden. Kolkuje se sedaj zadolžnica na levem robu zgoraj, tako da pride ime dolžnika napisano preko kolka, za $\frac{1}{2}\%$, t. j. za 35 din. Poroštvena izjava pa pride kolkovana na tretji strani zadolžnice, tako da pride podpis poroka preko kolka, v tem primeru za 7 din, t. j. $\frac{1}{100}$.

Posojila za menice in menične izjave

Zadruga pod zaščito smejo le del svojih novih sredstev nalagati v posojila. Ta posojila pa morajo biti kratkoročna — trimesečna posojila na menice. Menica naj bo vedno za kak tisočak višja od dovoljenega posojila. Menico podpišejo dolžnik na prvi strani spodaj v desnem oglu, poroki in plačniki pa na hrbtu (zadnji strani) menice, kjer ni nobenega teksta.

Ker menica ni izpolnjena (izpolnil jo bo notar ali odvetnik, če bo treba sodno iztirjati), morajo dolžnik, poroki in plačniki podpisati še posebno izjavo (menično izjavo, ki jo ima Zadruga zveza na zalogi), da se zadruga ogne vsem ugovorom pri sodnem postopanju, češ, menica ni bila ob podpisu izpolnjena.

Ta menična izjava pa mora biti v vseh delih točno izpolnjena in istočasno z menico vred podpisana. Zadruga, ki teh meničnih izjav doslej niso upoštevale, naj jih naroče in zahtevajo naknadno podpise od dolžnikov in porokov.

Posojila na zadolžnico smejo dajati le one zadruga, ki se niso poslužile koristi Uredbe o zaščiti denarnih zavodov.

Popravek

V zadnji številki našega lista smo bili priobčili razpravo »Prispevek za narodno obrambni sklad«. Na koncu članka na str. 102 se omenjajo težave pri preračunavanju izrednega prispevka na rentni davki in o trdotah zakona z ozirom na pobiranje izrednega prispevka od malih vlog. V naglici, v kateri je bil članek napisan, se je prezrlo, da se bo izredni prispevek pobiral le od takega rentnega davka, ki je višji od 0.50 din. S tem bo mnogo malih vlog oproščenih plačevanja izrednega prispevka za narodno obrambni sklad.

Če se vzame za podlago 3%-na rentnina, kakršno plačujejo skoro vse kreditne zadruga od izplačanih in kapitaliziranih obresti hranilnih vlog, bodo izrednega prispevka oproščene hranilne vloge:

pri obrest. meri	do zneska glavnice	oziroma do zneska obresti
2%	855.— din	16.66 din
2½%	666.40 ..	16.66 ..
3%	555.50 ..	16.66 ..
3½%	476.— ..	16.66 ..
4%	416.50 ..	16.66 ..
4½%	370.22 ..	16.16 ..
5%	335.20 ..	16.16 ..

Občni zbor Ljudske hranilnice in posojilnice pri Sv. Martinu pod Vurbergom, r. z. z n. z., bo 27. avgusta 1959 ob 8 zjutraj v posojilniških prostorih. Dnevni red: 1. Poročilo načelstva in nadzorstva. 2. Čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora. 3. Čitanje revizijskega poročila. 4. Odobritev računskega zaključka za leto 1958. 5. Slučajnosti.

Občni zbor Posojilnice v Sv. Petru pod Sv. gorami, r. z. z n. z., bo v nedeljo 3. septembra

1959 ob 14 v posojilniških prostorih. Dnevni red: 1. Poročilo načelstva in nadzorstva. 2. Odobritev računskega zaključka za leto 1958. 3. Raznosterosti.

Izredni občni zbor Ljudske hranilnice in posojilnice v Šiški, r. z. z n. z., bo 25. avgusta 1959 ob pol 8 zvečer v zadruga pisarni, Černetova ulica 20. Dnevni red: 1. Sprememba pravil. 2. Volitev načelnika. 3. Slučajnosti.

PRILOGA NARODNEMU GOSPODARJU ŠTEV. 8., 1939

Za vsa objavljena vabila, pri katerih ni izrecno drugače določeno, velja določba: Ako bi ta občni zbor ob navedenem času ne bil sklepljen, se vrši pol ure kasneje na istem mestu in pri istem dnevnem redu drugi občni zbor, ki veljavno sklepa ne glede na število navzočih članov.

Občni zbor Hranilnice in posojilnice v Blagovici, r. z. z n. z., bo 5. septembra 1939 ob 17. uri v uradnem prostoru. Dnevni red: 1. Čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora. 2. Poročilo načelstva in nadzorstva. 3. Odobritev računskega zaključka za leto 1938. 4. Volitve. 5. Sprememba pravil. 6. Slučajnosti.

Izredni občni zbor Vinarsko kletarske zadruge v Brežicah, z. z. o. j., bo 26. avgusta 1939 ob 9 zjutraj v posebni sobi gostilne g. Držiča Karla v Brežicah. Dnevni red: 1. Poročilo poslovnodje zadruga o poslovanju iste. 2. Poročilo blagajnika in nadzornega odbora. 3. Odobritev računskega zaključka za leto 1938/39. in proračuna za poslovno leto 1939/40. 4. Sklepanje o uporabi poslovnega prebitka. 5. Sklepanje o razrešnici za člane upravnega in nadzornega odbora. 6. Volitev upravnega in nadzornega odbora in namestnikov. 7. Odobritev nastavitve poslovnodje po upravnem odboru. 8. Odobritev pooblastila upravnemu odboru za splošno upravljanje zadruge predvsem za izdelavo poslovnika, za nabavo potrebnega posojila, če upravni odbor uvidi za potrebno in koristno za zadrugo, za nakup parcele in za oddajo zidave zadruga kleti in pooblastilo za vse, kar sploh prizna upravni odbor za zadrugo za koristno in potrebno. 9. Predlogi in pritožbe združnikov. 10. Slučajnosti.

Občni zbor Hranilnice in posojilnice na Bučki, r. z. z n. z., bo 27. avgusta 1939 ob 15 v uradnih prostorih. Dnevni red: 1. Čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora. 2. Revizijsko poročilo. 3. Poročilo načelstva in nadzorstva. 4. Odobritev računskih zaključkov za leta 1936., 1937. in 1938. 5. Volitev načelstva in nadzorstva. 6. Slučajnosti.

Izredni občni zbor Hranilnice in posojilnice v Cerknici, r. z. z n. z., bo 3. septembra 1939 ob pol 3 popoldne v hranilnični pisarni. Dnevni red: 1. Poročilo upravnega in nadzornega odbora. 2. Volitev novega upravnega odbora in namestnikov. 3. Volitev novega nadzornega odbora in namestnikov. 4. Slučajnosti.

Občni zbor Delavske hranilnice in posojilnice v Hrastniku, r. z. z n. z., v likvidaciji, bo v nedeljo 27. avgusta 1939 ob 11 dopoldne (po drugi sv. maši) v prostorih gospe Amalije Logar (Logarjev mlin). Dnevni red: 1. Čitanje

zapisnika zadnjega občnega zbora. 2. Poročilo likvidacijskega odbora. 3. Odobritev računskega zaključka za leto 1938. 4. Slučajnosti.

Redni občni zbor Hranilnice in posojilnice za Izlake in okolico, r. z. z n. z., bo 3. septembra po prvi sv. maši v hranilničnih prostorih. Dnevni red: 1. Čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora. 2. Poročilo načelstva. 3. Poročilo nadzorstva. 4. Odobrenje računskih zaključkov za poslovna leta 1936., 1937. in 1938. 5. Revizijsko poročilo. 6. Volitve načelstva. 7. Volitve nadzorstva. 8. Slučajnosti.

45. redni občni zbor Okrajne posojilnice v Radečah, r. z. z n. z., bo v nedeljo 27. avgusta 1939 ob 3 popoldne v zadruga pisarni. Dnevni red: 1. Čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora. 2. Poročilo načelstva in nadzorstva. 3. Odobritev računskega zaključka za leto 1938. 4. Nadomestna volitev načelstva. 5. Volitev nadzorstva. 6. Sprememba pravil. 7. Slučajnosti.

Izredni občni zbor Hranilnice in posojilnice v Leskovcu pri Krškem, r. z. z n. z., bo dne 27. avgusta 1939 ob pol 8 zjutraj v hranilničnem lokalu. Dnevni red: 1. Čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora. 2. Poročilo načelstva. 3. Sprememba pravil. 4. Slučajnosti.

Izredni občni zbor Nabavne in prodajne zadruge v Rečici pri Laškem, r. z. z o. z., bo v nedeljo 27. avgusta ob 3 popoldne v šoli v Gornji Rečici. Dnevni red: 1. Volitev upravnega odbora in namestnikov. 2. Volitev nadzornega odbora in namestnikov. 3. Določitev najvišje vsote, do katere se sme zadruga zadolžiti. 4. Sklepanje o morebitnih predlogih zadrugarjev.

Občni zbor Ljudske hranilnice in posojilnice v Rečici ob Savinji, r. z. z n. z., bo 27. avgusta 1939 ob 13 v dvorani Prosvetnega doma. Dnevni red: 1. Čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora. 2. Poročilo načelstva in nadzorstva. 3. Odobritev računskega zaključka za leto 1938. 4. Volitev načelstva in nadzorstva. 5. Slučajnosti.

Redni občni zbor Hranilnice in posojilnice v Semiču, r. z. z n. z., bo 27. avgusta 1939 ob 8 zjutraj v posojilniških prostorih. Dnevni red: 1. Poročilo načelstva in nadzorstva. 2. Odobritev računskega zaključka za leto 1938. 3. Volitev članov upravnega in nadzornega odbora. 4. Prilagoditev pravil novemu združnemu zakonu. 5. Slučajnosti.

Občni zbor Kmečke hranilnice in posojilnice pri Sv. Bolfenku pri Središču, r. z. z n. z., bo 27. avgusta 1939 ob 3 popoldne v uradnih prostorih. Dnevni red: 1. Poročilo načelstva. 2. Poročilo nadzorstva. 3. Odobritev računskega zaključka in bilance za leto 1938. 4. Čitanje revizijskega poročila. 5. Sprejem novih pravil. 6. Nadomestna volitev načelstva in nadzorstva. 7. Raznoterosti.

NG

Člani Zadružne zveze dobivajo list brezplačno ● Cena listu za naročnike 25 din na leto
● Rokopisi naj se pošiljajo na naslov uredništvo „Narodnega gospodarja“ v Ljubljani.
Zadružna zveza. Rokopisi se ne vračajo ● Izdajatelj Zadružna zveza v Ljubljani ● Odgo-
vorni urednik dr. E. Čeferin v Ljubljani ● Za Zadružno tiskarno M. Blejec v Ljubljani.